

verhoging van de successierechten, noch ook de veel omstreden vermogensaanwas-deling.¹

Wat was het gevolg?

'De verdeling van bezit', aldus Wilterdink in '84 (en zo is uiteraard ook de situatie in '85),

'is nog altijd zeer ongelijk, de eraan verbonden privileges zijn voor een kleine minderheid nog altijd zeer groot, en nog altijd vormt erving van privé-bezit een basis voor continuering van klasseprivileges over verschillende generaties. Nog steeds ook beschikken ondernemers over een grote, door het eigendomsrecht gesanctioneerde speelruimte en resulteren hun activiteiten in een in hoge mate onbeheerste economische ontwikkeling.'²

Uiteraard moet men bij dat laatste bedenken dat Nederland als handelsland bij uitstek afhankelijk is van de wereldeconomie, vooral van de economie van zijn EG-partners en van die van de Verenigde Staten. Nederland kan geen sociaal-economisch beleid voeren dat wezenlijk afwijkt van dat der EG-partners (integendeel, de EG dient steeds meer een echte *Gemeenschap* te worden) en de financieel-economische banden die het land aan de Verenigde Staten binden, zijn sterk. Er is anno 1985 geen land dat jaarlijks zo grote kapitalen in de Verenigde Staten belegt als Nederland – omgekeerd werden grote Amerikaanse kapitalen belegd in het Nederlandse bedrijfsleven. Zowel de internationalisatie³ als de (door fusies voltrokken) concentratie⁴ zijn markante trekken geworden van de economie der Westelijke landen; anno 1985 wordt er op grote sectoren een dominerende plaats ingenomen door kolossale bedrijven welke activiteit de gehele niet-communistische wereld omspant en welke aandelen aan alle effectenbeurzen genoteerd staan, de z.g. *multinationals* – Shell/Koninklijke Olie, Philips en het Unilever-concern zijn er bekende voorbeelden van; in hun raden van commissarissen zijn in de regel ook de grootste banken (vaak ontstaan door fusies van minder grote⁵) vertegenwoordigd.

¹ A. N. Wilterdink: *Vermogensverhoudingen in Nederland*, p. 366. ² A.v., p. 375. ³ Eind 1980 was van de totale beurswaarde van tot de Nederlandse effectenbeurs toegelaten aandelen van Nederlandse ondernemingen 42½% in handen van buitenlanders. ⁴ Die concentraties deden zich vooral (en in een steeds sneller tempo) voor op de kapitaal-intensieve sectoren: de chemische, de petrochemische, de farmaceutische, de metaal-, de electrotechnische en de voedings- en genotmiddelenindustrie. ⁵ In Nederland werden de grootste vier banken in '64 tot twee samen-